

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Zrównoważona niebieska gospodarka i akwakultura

(2022/C 97/08)

Sprawozdawca: Bronius MARKAUSKAS (LT/EA), mer rejonu kłajpedzkiego**ZALECENIA POLITYCZNE**

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Uwagi ogólne**Zrównoważona niebieska gospodarka**

1. Z zadowoleniem przyjmuje komunikat Komisji Europejskiej w sprawie nowego podejścia do zrównoważonej niebieskiej gospodarki w UE „Przekształcenie niebieskiej gospodarki UE na rzecz zrównoważonej przyszłości”, w którym przedstawiono ogólną wizję Komisji i strategię na rzecz zrównoważonej niebieskiej gospodarki w branżach i przemyśle gospodarki morskiej. W związku z tym wyraża uznanie dla przejścia od koncepcji „niebieskiego wzrostu” do koncepcji „niebieskiej gospodarki”.
2. Zgadza się z opinią, że celów Zielonego Ładu i przejścia na bardziej zrównoważoną i ekologiczną gospodarkę nie da się osiągnąć bez niebieskiej gospodarki. Realizacja celów Zielonego Ładu i zrównoważonego rozwoju we wszystkich sektorach wymaga radykalnych zmian, aby ograniczyć wpływ działalności człowieka na morza i oceany oraz chronić zasoby i różnorodność biologiczną. Zmiany te muszą być także zgodne z gospodarczym i społecznym zrównoważonym charakterem działalności związanej z morzem.
3. Utrzymuje zatem, że należy lepiej połączyć politykę ekologiczną i niebieską. Oceany są jednym z głównych zasobów różnorodności biologicznej na świecie. Stanowią one ponad 90 % przestrzeni mieszkalnej planety i pochłaniają rocznie około 26 % antropogenicznego dwutlenku węgla oraz ponad 90 % nadmiaru ciepła emitowanego do atmosfery. Liczne badania pokazują, że różnorodność biologiczna mórz odgrywa kluczową rolę w zdrowiu planety i dobrostanie społecznym.
4. Podkreśla, że żywe oceany są niezbędnym warunkiem dobrze prosperującej niebieskiej gospodarki oraz że gospodarka ta musi funkcjonować w granicach ekologicznych zgodnie z koncepcją ograniczeń planety. Zrównoważone zarządzanie oceanami i morzami, aby osiągnąć cele strategicznego programu UE, powinno mieć zatem najwyższy priorytet, być oparte na wiedzy, podnoszeniu świadomości i współpracy transgranicznej. W związku z tym ważna jest również wymiana aktualnych danych i dążenie do osiągnięcia wspólnych celów.
5. Zauważa, że niebieska gospodarka ma znaczący wpływ na społeczeństwo i gospodarkę – nie tylko w regionach przybrzeżnych i morskich, ale także w całej Unii Europejskiej, a także może zapewnić ekologiczną i sprzyjającą włączeniu społecznemu odbudowę po pandemii COVID-19, zwłaszcza w najbardziej dotkniętych sektorach, takich jak turystyka i rybołówstwo. W wielu krajach niebieska gospodarka ma ogromny pozytywny wpływ na PKB.
6. Odnotowuje, że energia mórz i oceanów może odgrywać ważną rolę w zwiększaniu niezawodności i bezpieczeństwa dostaw energii. Ponadto wykorzystanie energii mórz – pod warunkiem że jest ono zgodne z prowadzoną wcześniej działalnością i z poszanowaniem siedlisk morskich – zmniejszyłoby zależność państw od paliw kopalnych, przyczyniłoby się do łagodzenia zmiany klimatu i sprzyjało tworzeniu nowych miejsc pracy wysokiej jakości, zwłaszcza w europejskich regionach przybrzeżnych, gdzie bezrobocie jest często wysokie.
7. Podkreśla wkład przemysłu morskiego w transformację energetyczną i przeciwdziałanie zmianie klimatu, zwłaszcza dzięki sektorowi energii odnawialnej, obniżeniu emisyjności transportu morskiego i gospodarce o obiegu zamkniętym, w tym recyklingowi tworzyw sztucznych z oceanów.
8. Przypomina w szczególności, że emisje z transportu morskiego wzrosły w ciągu ostatnich 20 lat o prawie 32 %. Rozwój zrównoważonego przemysłu stoczniowego mógłby znacząco przyczynić się do osiągnięcia celów klimatycznych Unii Europejskiej. Popiera w związku z tym cele Komisji Europejskiej polegające na potencjalnym zmniejszeniu w ciągu dziesięciu lat emisji SO₂ i NO_x do powietrza pochodzących z międzynarodowej żeglugi morskiej – odpowiednio o 80 % i 20 %. Należy jednak uwzględnić potrzeby regionów najbardziej oddalonych, które ze względu na odizolowanie i ogromną zależność od transportu lotniczego i morskiego zapewniającego ich łączność i zaopatrzenie wymagają środków dostosowanych do ich sytuacji strukturalnej.

9. Podkreśla, że ochrona i tworzenie trwałych miejsc pracy dobrej jakości, szczególnie w przemyśle stoczniowym, wymagają ochrony Europy przed nieuczciwą konkurencją, która niszczy tkankę przemysłową.

10. Zachęca do przyjęcia przekrojowego podejścia do przemysłu morskiego, które obejmie wszystkie rodzaje działalności morskiej – zarówno tradycyjne, jak i nowe, cywilne i wojskowe – oraz uwzględni kluczowe przekrojowe wyzwania związane z transformacją ekologiczną i cyfrową oraz przemysłem 4.0.

11. Z zadowoleniem przyjmuje wyrażony przez Komisję Europejską zamiar utworzenia niebieskiego forum w celu gromadzenia wiedzy i doświadczeń, tworzenia synergii, znajdowania kreatywnych rozwiązań i promowania rozwoju sektora, a także planowane przez nią przedstawienie propozycji dotyczących koordynacji wykorzystania funduszy finansowych w tym obszarze.

12. Ubolewa z powodu braku konstruktywnego podejścia rządów krajowych do rozwoju gospodarki morskiej. W większości państw nadbrzeżnych wsparcie dla tej gospodarki jest jedynie deklaracją, krajowe plany i strategie inteligentnej specjalizacji nie poświęcają wystarczającej uwagi gospodarce morskiej, dostępne wsparcie finansowe jest niewystarczające, zaś zasady i kryteria jego przyznawania są zbyt skomplikowane.

Akwakultura

13. Zauważa, że akwakultura stała się ostatnio ważnym obszarem niebieskiej gospodarki. Jest to sektor o znacznym potencjale zarówno dla gospodarki, jak i dla ochrony środowiska. Akwakultura ma również potencjał tworzenia miejsc pracy i otwierania nowych możliwości rozwoju gospodarczego dla mieszkańców obszarów przybrzeżnych i wiejskich, a niektóre praktyki w zakresie akwakultury, takie jak hodowla omułków, przyczyniają się do łagodzenia skutków zmiany klimatu i do ochrony ekosystemów poprzez stosowanie praktyk o niewielkim wpływie na środowisko.

14. Z zadowoleniem przyjmuje komunikat Komisji w sprawie strategicznych wytycznych dotyczących zrównoważonego rozwoju akwakultury w UE i podkreśla istotny wkład akwakultury w sprostanie wyzwaniu, jakim jest dostarczanie wysokiej jakości żywności i zapewnianie dostaw produktów morskich i słodkowodnych na rosnący rynek pod warunkiem, że nie wpływa to negatywnie na dzikie stada ryb i że wspiera się przy tym wdrażanie Europejskiego Zielonego Ładu i strategii „od pola do stołu” oraz rozwój zrównoważonej niebieskiej gospodarki.

15. Z zadowoleniem przyjmuje przedstawienie strategii na rzecz dobrostanu zwierząt, w szczególności w odniesieniu do definicji weryfikowalnych wskaźników, zapewnienia szkoleń dla producentów, badań nad specyficznymi dla danego gatunku parametrami dobrostanu zwierząt oraz odejścia od monokultur. Podkreśla, że państwa członkowskie powinny teraz zaktualizować plany krajowe zgodnie z nowymi wytycznymi.

16. Podkreśla znaczenie szczegółowych celów dla akwakultury określonych w strategii „od pola do stołu”, zwłaszcza w odniesieniu do ograniczenia sprzedaży środków przeciwdrobnoustrojowych i znacznego rozwoju akwakultury ekologicznej. Z zadowoleniem przyjmuje zamiar Komisji, by do 2030 r. ograniczyć o 50 % całkowitą sprzedaż środków przeciwdrobnoustrojowych przeznaczonych dla zwierząt gospodarskich i akwakultury.

17. Zauważa, że strategię UE i inne dokumenty prawne zawierają wprawdzie wytyczne i zalecenia dotyczące rozwoju omawianego sektora, jednak władze lokalne i regionalne, które nie mają wyłącznych kompetencji w tej dziedzinie, nie dysponują żadną bardziej szczegółową analizą opartą na praktycznej wiedzy, dokładniejszych danych czy konkretnych środkach odnośnie do tego, jak rozwijać akwakulturę.

18. Podkreśla, że zrównoważony rozwój jest najważniejszym warunkiem rozwoju akwakultury. Apeluje zatem o jasną definicję zrównoważonej akwakultury z uwzględnieniem kryteriów środowiskowych, społecznych i gospodarczych. Długoterminowe strategiczne podejście do zrównoważonego wzrostu akwakultury w UE przyczyniłoby się do ożywienia sektora po kryzysie związanym z COVID-19 i zapewniłoby mu długoterminową stabilność i odporność.

19. Przypomina, że akwakulturę należy uznać za szczególny obszar polityki i zapewnić mu wystarczające środki finansowe, aby stał się uzupełnieniem tradycyjnego rybołówstwa. Odnotowuje, że Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury przez wiele lat sprzyjał promowaniu zrównoważonej działalności w zakresie akwakultury oraz przetwarzaniu i wprowadzaniu do obrotu produktów akwakultury. Uważa również, że należy promować akwakulturę ekologiczną poprzez wspieranie lokalnych rynków europejskich produktów akwakultury oraz zmniejszanie obciążeń administracyjnych utrudniających skuteczny rozwój tego sektora. Trzeba także ustanowić ogólne wytyczne w zakresie racjonalnego dostępu do przestrzeni dla jej rozwoju, zwłaszcza na obszarach przybrzeżnych, które to wytyczne powinny być zgodne z innymi strategiami politycznymi, takimi jak polityka ochrony środowiska.

20. Z zadowoleniem przyjmuje apel Komisji do państw członkowskich UE o uwzględnienie wzrostu produkcji w sektorze akwakultury ekologicznej w krajowych planach strategicznych na rzecz akwakultury oraz o przeznaczenie na ten cel części środków Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury (EFMRA).

21. Ponownie podkreśla potrzebę szybszego przejścia na zrównoważoną hodowlę ryb oraz zmian w rolnictwie, ponieważ rybołówstwo i akwakultura są ważnymi elementami zrównoważonych systemów żywnościowych. Popiera również cel propagowania przyjaznych dla środowiska połowów, odbudowy populacji ryb oraz ochrony ekosystemów morskich poprzez wzmocnienie zrównoważonej środowiskowo i gospodarczo oraz wykonalnej i konkurencyjnej ze społecznego punktu widzenia działalności połowowej.

22. Wzywa do wyznaczenia prawnie wiążących celów UE w zakresie odbudowy i zachowania morskiej różnorodności biologicznej oraz odtworzenia zdegradowanych ekosystemów. Władze lokalne i regionalne mogą pomóc w określeniu i wyznaczeniu dodatkowych morskich obszarów chronionych wraz z państwami członkowskimi, Komisją i Europejską Agencją Środowiska.

Wsparcie finansowe i inwestycje

23. Zwraca uwagę na to, że zrównoważone inwestycje mają kluczowe znaczenie dla pomyślnego rozwoju niebieskiej gospodarki. Ważne jest stworzenie sprzyjającego otoczenia, które ułatwia i pobudza inwestycje publiczne i prywatne na rzecz rozwoju niebieskiej gospodarki. Konieczne jest finansowanie innowacji, w tym cyfrowych, i rozwoju nowych produktów, inwestowanie w innowacyjne technologie i inteligentne rozwiązania oraz wspieranie nowych technologii, takich jak te stosowane przy pozyskiwaniu energii z morskich źródeł odnawialnych oraz przez przemysł morski lub biopodsiębiorstwa działające w niebieskiej gospodarce, by mogły rozwijać się w ramach ograniczeń planety.

24. Wzywa usilnie Komisję Europejską, aby w kwestii zrównoważonych inwestycji w sektorze morskim, a zwłaszcza w przemyśle morskim, w większym stopniu polegała na regionach, ich strategiach inteligentnej specjalizacji i ekosystemach gospodarczych w celu stworzenia sieci współpracy na szczeblu europejskim zdolnych do konkurowania z podmiotami międzynarodowymi. Sieci te, zgrupowane pod nazwą European Sea Tech, powinny mieć możliwość składania wniosków w odpowiedzi na zaproszenia Komisji Europejskiej w celu opracowania i sfinansowania pierwszych etapów swych projektów wysokiego ryzyka.

25. Zwraca uwagę na postulat wyrażony już w poprzedniej opinii w sprawie niebieskiego wzrostu, że 10 % projektów programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji powinno w istotnym stopniu przyczynić się do osiągnięcia celów związanych z badaniami morskimi.

26. Przypomina, że w komunikacie w sprawie nowego podejścia do zrównoważonej niebieskiej gospodarki w UE Komisja stwierdza, że w Europejskim Zielonym Ładzie należy zwrócić szczególną uwagę na rolę regionów najbardziej oddalonych UE. Wzywa więc Komisję do wypełnienia tego zobowiązania poprzez opracowanie konkretnego planu działania i przeznaczenie na ten cel środków finansowych.

27. Ubolewa, że potencjał niebieskiej gospodarki, w tym jej potencjalnie istotny wkład w realizację celów Zielonego Ładu, nie został w wystarczającym stopniu uwzględniony w przeglądzie planów odbudowy finansowanych przez NextGenerationEU, które to plany dotyczą na przykład bezpośredniego unijnego finansowania projektów strukturalnych i projektów ryzykownych oraz ustanowienia regionalnych platform inwestycyjnych.

28. Uważa, że aby inwestować w projekty łączące korzyści społeczne, gospodarcze i środowiskowe, pojęcie zrównoważonych inwestycji należy rozumieć jako wspólny wysiłek w zakresie postępu technologicznego i badań naukowych, który podejmą zarówno sektory przemysłu, jak i rządy krajowe. Szczególne znaczenie w tej dziedzinie ma współpraca między środowiskiem akademickim a przemysłem.

29. Z zadowoleniem przyjmuje plany Komisji dotyczące zacieśnienia współpracy z europejskimi instytucjami finansowymi w celu promowania inwestycji publicznych i prywatnych. Zwraca uwagę na znaczenie platformy „BlueInvest” oraz środków przeznaczonych na fundusze UE i konkretne programy z budżetu UE na rzecz rozwoju tego sektora oraz proponuje, by rozważyć utworzenie jednego funduszu lub jednego narzędzia skoordynowanego dostępu do funduszy.

30. Popiera apel Komisji, by państwa członkowskie ujmowały inwestycje w zrównoważoną niebieską gospodarkę w krajowych planach odporności i odbudowy oraz w krajowych programach operacyjnych różnych funduszy UE.

31. Za szczególnie ważne uważa zachęcanie do sięgania po innowacyjne instrumenty finansowe przy rozwijaniu zrównoważonej akwakultury, wspieranie inwestycji w zaawansowane technologie, tworzenie warunków sprzyjających zaangażowaniu sektora prywatnego oraz przeznaczanie funduszy na badania i rozwój technologiczny w celu promowania dywersyfikacji i innowacji w zrównoważonej akwakulturze.

32. Wzywa do przeglądu przepisów dotyczących udzielania unijnego wsparcia finansowego i uważa, że głównymi kryteriami jego przyznawania powinny być innowacje i tworzenie wartości oraz przede wszystkim wdrażanie zrównoważonych rozwiązań.

33. Uważa, że należy rozważyć zaklasyfikowanie akwakultury, która ma niewielki wpływ na środowisko, jako ekologicznej, także w instalacjach o obiegu zamkniętym, oraz wspierać finansowo jej dalszy rozwój, jeżeli spełnione są odpowiednie kryteria dotyczące zużycia energii i zasobów, dobrostanu zwierząt i zrównoważonego recyklingu odpadów. Obecnie sektor akwakultury ma trudności z pozyskiwaniem środków z funduszy UE, chociaż w praktyce wykazano, że stosowanie innowacyjnych technologii w procesach technicznych pozwala spełnić najwyższe wymogi środowiskowe (np. wytwarzane odpady takie jak osady ściekowe mogą być wykorzystywane w rolnictwie, ścieki są oczyszczane i ponownie wykorzystywane zgodnie z najwyższymi standardami itp.).

34. Zwraca uwagę, że kwestie finansowe mają szczególne znaczenie dla małych krajów o mniejszych inwestycjach, niższym PKB i bardziej ograniczonych możliwościach innowacji. Dlatego stwierdza, że właściwe byłoby dokonanie oceny potrzeb małych krajów i przyjęcie specjalnych programów wsparcia.

Rola władz lokalnych i regionalnych

35. Podkreśla ważną rolę władz lokalnych i regionalnych w przechodzeniu na gospodarkę ekologiczną. Dzięki aktywnemu uczestnictwu w procesach decyzyjnych i skutecznemu zarządzaniu funduszami spójności i innowacji w dziedzinie ochrony środowiska władze regionalne mogłyby znacząco przyczynić się do osiągnięcia celów Zielonego Ładu.

36. Ubolewa nad tym, że w większości krajów samorządy regionalne nie uczestniczą w opracowywaniu i wdrażaniu krajowych strategii oraz że dominuje scentralizowane podejście, w którym najwyższy poziom władzy określa potrzeby i podejmuje decyzje w sprawie rozwoju gospodarki morskiej bez konsultacji z regionami. Wzywa zatem Komisję Europejską i rządy krajowe, by przy wdrażaniu dalszych środków w tej dziedzinie traktowały władze lokalne i regionalne jak równorzędnych partnerów wobec decydentów na szczeblu centralnym.

37. Ponawia swój apel do Komisji Europejskiej, by zaproponowała państwom członkowskim regulacje dotyczące zasad udziału władz lokalnych i regionalnych w określaniu, opracowywaniu, planowaniu i zarządzaniu strategiami politycznymi oraz o zapewnienie im lepiej sprecyzowanych i szerszych kompetencji. Większe zaangażowanie władz lokalnych zapewniłoby lepszy rozwój zrównoważonej niebieskiej gospodarki dzięki rozwojowi dynamicznych i zrównoważonych ekosystemów niebieskiej gospodarki, promowaniu innowacji, stosowaniu inteligentnych rozwiązań i tworzeniu miejsc pracy.

38. Pozytywnie ocenia zamiar Komisji, by wspierać miasta i regiony nadmorskie w zarządzaniu transformacją ekologiczną i cyfrową na szczeblu lokalnym i pełnym wykorzystaniu unijnych funduszy i zachęt poprzez opracowanie pakietu wsparcia odbudowy („Plan działań na rzecz zielonego ładu w wymiarze lokalnym”) i strategicznych wytycznych (np. inicjatywa „Wyzwanie dla inteligentnych miast”).

39. Proponuje opracowanie ram regulacyjnych i budżetowych zachęcających do kształtowania i rozwijania regionalnych i lokalnych strategii na rzecz niebieskiej gospodarki uwzględniających różnorodność działań w tej dziedzinie w oparciu o zasadę zgodności między nimi, zwłaszcza zgodności z już prowadzonymi działaniami. W szczególności należy odzwierciedlić znaczenie rozwoju technologicznego związanego z przemysłem morskim i produkcją energii, a także wytwarzania wysokiej jakości białka morskiego jako elementu globalnej konkurencyjności.

40. Podkreśla, że władze lokalne i regionalne odgrywają istotną rolę w rozwoju europejskiej akwakultury. W dziedzinie rybołówstwa to one są często odpowiedzialne za procedurę wydawania zezwoleń oraz za zarządzanie pomocą dla małych i średnich przedsiębiorstw działających na ich terytorium i udzielanie im wsparcia, dzięki czemu mają znaczne doświadczenie w tych dziedzinach. Doświadczenie to należy uznać, koordynować i wykorzystywać ze względu na ich bliskie związki z tym sektorem.

41. Uważa zatem, że władze lokalne powinny być bardziej zaangażowane w rozwój polityki w dziedzinie akwakultury. Przypomina jednocześnie, że regiony potrzebują jasnych wytycznych dotyczących zrównoważonego rozwoju akwakultury w UE oraz konkretnego planu działania.

42. Ubolewa, że budżet INTERREG przeznaczony na finansowanie współpracy terytorialnej został zmniejszony, wzięwszy pod uwagę, że mógł ożywić współpracę między regionami przybrzeżnymi i wyspami położonymi w tym samym basenie morskim i mającymi te same potrzeby w celu opracowania wspólnych strategii przystosowawczych i metod zarządzania strefą przybrzeżną, inwestowania w trwałą ochronę wybrzeży i dostosowania działalności gospodarczej na obszarach przybrzeżnych. Uważa jednak, że pomimo zmniejszonego budżetu skuteczność polityk została zwiększona, m. in. poprzez działania pilotażowe, inwestycje i koordynację z programami zarządzanymi bezpośrednio, co umożliwia wykorzystanie nowych pomysłów w omawianym sektorze.

43. W związku z tym apeluje, by – w miarę możliwości i stosownie do zainteresowania władz lokalnych i regionalnych – rozpowszechniano strategię dotyczące basenów morskich, które stanowią niezbędne ramy odniesienia. Są one jednym z elementów, które należy wziąć pod uwagę przy opracowywaniu strategii inteligentnej specjalizacji i programowaniu funduszy europejskich.

44. Uważa, że kluczowe znaczenie ma dążenie do stworzenia bezemisyjnych portów, co przewidziano w strategii Komisji na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności, i proponuje uznanie portów w pełni za platformy niebieskiej gospodarki oraz za siłę napędową rozwoju przemysłu morskiego.

Planowanie przestrzenne obszarów morskich i znaczenie portów

45. Stwierdza, że rozwój zrównoważonej niebieskiej gospodarki, w tym akwakultury oraz połowów i zbierania skorupiaków, jest możliwy tylko wtedy, gdy istnieją odpowiednie ku temu obszary, a przedsiębiorstwa mają dostęp do wód. Tymczasem dostęp do obszarów, w których możliwa jest działalność gospodarcza, a także dostęp do wód jest nadal poważnym wyzwaniem dla rozwoju europejskiej akwakultury. W związku z tym niezwykle ważne jest odpowiednie planowanie przestrzenne obszarów morskich poprzez koordynację i zaangażowanie odpowiednich zainteresowanych stron na jak najwcześniejszym etapie.

46. Ponownie domaga się opracowania propozycji dotyczących planowania przestrzeni morskiej oraz ustanowienia chronionych obszarów morskich i korytarzy ekologicznych zgodnie ze strategią ochrony różnorodności biologicznej w celu odwrócenia procesu utraty różnorodności biologicznej oraz przyczynienia się do łagodzenia zmiany klimatu i budowania odporności na nią, przy jednoczesnym zapewnieniu znacznych korzyści finansowych i społecznych, aby skutecznie osiągnąć równowagę między wykorzystaniem zasobów rybnych a zdolnością morza do ich odtworzenia.

47. Apeluje o prawnie wiążące cele UE w zakresie odbudowy i zachowania morskiej różnorodności biologicznej i ekosystemów morskich. Władze lokalne i regionalne mogą pomóc w określeniu i wyznaczeniu dodatkowych morskich obszarów chronionych.

48. Przypomina o ważnej roli portów, zwłaszcza w regionach oddalonych takich jak regiony najbardziej oddalone, w rozwijaniu i promowaniu niebieskiej gospodarki, zarządzaniu gospodarką o obiegu zamkniętym i wdrażaniu ekologicznych rozwiązań, które pomagają osiągnąć cele Zielonego Ładu.

49. Uważa na przykład, że podczas transformacji ekologicznej pilnie potrzebne jest zwiększenie wsparcia dla inwestycji portowych w tankowanie LNG dla statków i ogólnie w infrastrukturę przyczyniającą się do zmniejszenia śladu węglowego statków (podłączanie stojących w porcie statków do sieci elektrycznej w oparciu o technologie niskoemisyjne).

50. Wreszcie wnosi, aby lepiej wspierano rozwój produkcji ekologicznego wodoru w portach oraz uwzględniono ją lepiej w polityce energetycznej UE, a także w ramach tworzonych obecnie korytarzy wodorowych.

51. Przypomina o znaczeniu roli, jaką odegrać mogą porty – ze względu na różnorodność ich działalności związanej z morzem – w promowaniu niebieskiej gospodarki i opracowywaniu strategii w tej dziedzinie.

52. Jest zdania, że porty, jako ważne ogniwa łańcuchów transportowych i cykli obiegu gospodarczego między krajami, powinny w przyszłości stać się ośrodkami energetycznymi wykorzystującymi jednocześnie odnawialne źródła energii i niskoemisyjne systemy CO₂, przyczyniając się w ten sposób do rozwoju gospodarki o obiegu zamkniętym i poprawy warunków życia mieszkańców obszarów portowych. Trzeba zatem stale rozwijać infrastrukturę portów morskich oraz udostępniać nowe obszary nadające się do działalności związanej z ładunkami i do potencjalnie nowatorskich rodzajów działalności morskiej (np. morskie turbiny wiatrowe, akwakultura zrównoważona itp.).

Zmniejszenie obciążeń administracyjnych i poprawa konkurencyjności

53. Ubolewa, że skuteczny rozwój akwakultury i innej działalności związanej z morzem jest utrudniony przez szereg problemów wewnętrznych, takich jak zbyt długie i skomplikowane procedury wydawania zezwoleń oraz ograniczony dostęp do wód i obszarów, w których możliwa jest działalność gospodarcza. Złożoność procedur wydawania zezwoleń i brak przejrzystości utrudniają pełny rozwój europejskiej akwakultury, w związku z czym należy uprościć i doprecyzować obowiązujące przepisy, tak aby ich powiązania były spójne.

54. Proponuje jak najszybsze utworzenie punktu kompleksowej obsługi wniosków dotyczących otrzymania licencji na prowadzenia działalności w zakresie akwakultury, aby przyspieszyć proces ich wydawania i ułatwić komunikację między zainteresowanymi podmiotami i różnymi organami na poszczególnych szczeblach. Zaleca również wprowadzenie modułów szkoleniowych dla władz lokalnych w zakresie wydawania zezwoleń, aby przyspieszyć stosowanie przepisów UE.

55. Zauważa, że dla wzmocnienia konkurencyjności i zrównoważonego charakteru akwakultury konieczne jest przestrzeganie norm w zakresie dobrostanu zwierząt, zdrowia i ochrony klimatu oraz zapewnienie konsumentom dokładnych i wystarczających informacji na ten temat na stosownych etykietach.

56. Przypomina, że już we wcześniejszych opiniach proponował wprowadzenie europejskiego oznakowania ekologicznego. Ponawia tę propozycję i podkreśla, że oznakowanie ekologiczne i skuteczny system certyfikacji odegrałyby ważną rolę w zwiększaniu wartości i konsumpcji produktów akwakultury w UE. Jasne, obowiązkowe etykietowanie metody hodowli, metody połowu i warunków pracy umożliwiłoby producentom uzyskanie uznania dla ulepszania ich praktyk, a konsumentom podejmowanie świadomych decyzji. Podkreśla, że kryteria takiego oznakowania ekologicznego powinny być bardziej wymagające niż obecne wymogi prawne. Oznakowanie to mogłoby zostać powielone w odniesieniu do połowów prowadzonych zgodnie z przepisami dotyczącymi ochrony i zarządzania, stanowiąc element legalnej działalności z poszanowaniem środowiska morskiego i zrównoważonego charakteru zasobów.

57. Apeluje, aby przyszły mechanizm dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂ obejmował również produkty rybołówstwa i akwakultury w celu zapewnienia równych warunków działania dla różnych produktów sprzedawanych na rynku wewnętrznym, bez uszczerbku dla ewentualnych konkretnych odstępstw dla regionów najbardziej oddalonych na podstawie art. 349 TFUE. Wzywa Komisję Europejską do zaproponowania przepisów zapobiegających przywozowi produktów związanych z łamaniem praw człowieka oraz do wprowadzenia skuteczniejszych przepisów gwarantujących, że ryby wprowadzane na rynek UE spełniają standardy równoważne z europejskimi. Zapewniłoby to ochronę europejskich konsumentów i rozszerzyłoby ochronę środowiska oraz zrównoważone zarządzanie oceanami i morzami na kraje spoza UE. Na szczeblu unijnym i krajowym priorytetem powinno być wspieranie lokalnych producentów i krótkich łańcuchów dostaw. Tylko w ten sposób można zapewnić skuteczny przyszły rozwój akwakultury, zbierania skorupiaków i połowów, zwłaszcza łodziowego rybołówstwa przybrzeżnego.

58. Zaleca dywersyfikację akwakultury, ze szczególnym uwzględnieniem uprawy alg, której produkty nie muszą bynajmniej być przeznaczone tylko do spożycia przez ludzi i zwierzęta, ale mogą być również wykorzystywane do niektórych procesów produkcji przemysłowej lub do produkcji energii. Uprawa alg przyczynia się do rozwoju zrównoważonej działalności, ponieważ nie wiąże się z zapotrzebowaniem na pasze i nie generuje żadnych odpadów. Zaleca również promowanie zintegrowanych systemów akwakultury, które umożliwiają tworzenie modeli gospodarki o obiegu zamkniętym w ramach łańcucha produkcji.

Współpraca, rozwój umiejętności, informowanie i udział społeczeństwa

59. Kolejny raz podkreśla, że stworzenie zrównoważonej niebieskiej gospodarki wymaga zaangażowania w akwakulturę, połowy i zbieranie skorupiaków wszystkich zainteresowanych stron. Szczególnie ważna jest współpraca między środowiskiem akademickim, organami publicznymi i przemysłem: nowa wiedza naukowa oraz skuteczne, ukierunkowane i długoterminowe innowacje w gospodarce poprawiają skuteczność pracy oraz zapewniają rozwój gospodarczy i konkurencyjność.

60. Zwraca uwagę na konieczność wzmocnienia kompetencji organów działających w państwach członkowskich oraz rozwiązywania problemu niedoboru specjalistów w sektorze morskim i w akwakulturze. W tym celu Unia Europejska, państwa członkowskie i regiony powinny ze sobą współpracować z myślą o zwiększeniu wiedzy na temat zawodów związanych z morzem oraz ich atrakcyjności, poprawie warunków pracy i kariery zawodowej, zwiększeniu na poziomie europejskim mobilności młodych ludzi odbywających szkolenia oraz zaproponowaniu komplementarnych ścieżek dalszego szkolenia przez całe życie, by nadać istniejącym zawodom morski charakter i ukierunkować historyczne zawody morskie na nowe możliwości. Jeśli chodzi o szkolenie, to nieodzowne będzie zwłaszcza dostosowanie i promowanie szkoleń w ramach gospodarki morskiej i rybackiej, tak aby wspierać wymianę pokoleń w sektorze rybołówstwa, akwakultury oraz hodowli mięczaków i skorupiaków.

61. Odnotowuje brak udziału społeczeństwa w rozwoju niebieskiej gospodarki. Zrównoważone długoterminowe inwestycje muszą wspierać wdrażanie multidyscyplinarnych środków ochrony różnorodności biologicznej mórz oraz otworzyć obywatelkom i obywatelom nowe perspektywy działalności zarobkowej. Ponadto za pośrednictwem lokalnych grup działania i różnych innych inicjatyw społeczeństwo powinno być zaangażowane we wdrażanie stosownej polityki i podejmowanie decyzji.

62. Zobowiązuje się do promowania i wspierania lokalnych inicjatyw partycypacyjnych (takich jak lokalne grupy rozwoju tworzone przez lokalne społeczności, lokalne grupy na rzecz rybołówstwa itp.), które łączyłyby cele dotyczące rewitalizacji zasobów morskich z zachowaniem lokalnych źródeł utrzymania oraz pielęgnowaniem tradycji i dziedzictwa kulturowego danego obszaru. Zobowiązuje się również do promowania i wspierania dywersyfikacji i komplementarności gospodarki związanej z morzem. W ten sposób należałoby wspierać i uznawać przykład lokalnych grup działania w sektorze rybołówstwa, które zintegrowały sektor morski i rybołówstwo ze społeczeństwem oraz z władzami lokalnymi i regionalnymi w celu pobudzenia niebieskiej gospodarki na swoich terytoriach.

63. Uważa, że należy zwrócić większą uwagę na kampanie informacyjne na szczeblu regionalnym, krajowym i europejskim mające z jednej strony przybliżyć konsumentom produkty akwakultury, połowów i zbierania skorupiaków, korzyści z nich płynące oraz ich wkład w bezpieczeństwo dostaw, bezpieczeństwo żywnościowe i tworzenie miejsc pracy, a także długoterminowy korzystny wpływ akwakultury, połowów i zbierania skorupiaków na środowisko, a z drugiej strony przekazywać wiedzę naukową na temat kompatybilności akwakultury ze środowiskiem morskim i jego ochroną.

Bruksela, dnia 2 grudnia 2021 r.

Apostolos TZITZIKOSTAS

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów
